

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
МИКОЛАЇВСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ АГРАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
Інженерно-енергетичний факультет
Кафедра методики професійного навчання

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА:

методичні рекомендації щодо проходження педагогічної практики для здобувачів першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» спеціальності 015 «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» денної та заочної форм здобуття вищої освіти

Миколаїв 2025

УДК 378.147.4

П 23

Друкується за рішенням науково-методичної комісії інженерно-енергетичного факультету Миколаївського національного аграрного університету від 17.11.2025 р., протокол №3

Укладачі:

Горбунова К.М. – канд. пед. наук, доцент, декан інженерно-енергетичного факультету, завідувач кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет;

Улітіна К.А. – асистент кафедри методики професійного навчання, Миколаївський національний аграрний університет;

Комісарова Л.О. – заступник директора Департаменту освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації

Рецензент:

Веліховська А.Б. - директора Департаменту освіти і науки Миколаївської облдержадміністрації

© Миколаївський національний аграрний
університет, 2025

ЗМІСТ

Вступ

1. Педагогічна практика
2. Зміст та оформлення звіту
3. Оформлення документації
4. Критерії оцінки роботи здобувачів вищої освіти-практикантів

Список використаної літератури

Додатки

ВСТУП

Метою педагогічної практики є надбання професійно-педагогічних навичок, а також аналізу та проведення уроку виробничого та теоретичного навчання – основного елементу освітнього процесу, розуміння сутності та змісту методичної діяльності.

Завдання педагогічної практики:

- поглиблення та систематизація інженерних і психолого-педагогічних знань та умінь, їх інтеграція;
- аналіз основних документів змісту освіти;
- педагогічний моніторинг: спостереження, дослідження, аналіз, прогнозування цілей та задач, рівня знань здобувачів освіти;
- організація та самоконтроль власної діяльності в освітньому процесі, самоосвіта.

Місце проходження практики: педагогічна практика проводиться у професійних (професійно-технічних) навчальних закладах Миколаївської області.

1. ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Педагогічна практика на третьому курсі спрямована на формування у здобувачів вищої освіти умінь і навичок виконувати обов'язки майстра виробничого навчання та викладача спецдисциплін, основними з яких є організаційно-педагогічні уміння проектувати й проводити уроки виробничого та теоретичного навчання та здійснювати виховну роботу.

Програма педагогічної практики

№	Зміст завдання	Кількість днів	Форма звітності
Обов'язкові для виконання завдання:			
1.	Знайомство з навчальним закладом, його історією, адміністрацією та навчальною групою. Аналіз навчально-матеріальної бази закладу професійної (професійно-технічної) освіти (далі П(ПТ)О) (навчальні кабінети, майстерні, лабораторії, полігони, навчальне господарство), навчально-плануючої документації, згідно з якої здійснюється підготовка здобувачів освіти з визначеної професії та кваліфікаційної характеристики	1	Записи у щоденнику (додаток 1)
2.	Вивчення нормативних і директивних документів, якими керується заклад П(ПТ)О в організації освітнього процесу (робочий навчальний план, програма, тематичний план виробничого та теоретичного навчання, критерії оцінювання, методичне забезпечення тематичного оцінювання)	2	Записи у щоденнику (додаток 1)
3.	Характеристика методичної (педагогічної) проблеми закладу П(ПТ)О, форм і шляхів її розв'язання. Моніторинг рівня навчальних досягнень здобувачів освіти на початок практики. Завершення складання індивідуального плану	2	Записи у щоденнику. Затверджений індивідуальний план (додаток 2)
4.	Відвідування та аналіз уроків теоретичного і виробничого навчання, які проводять майстри виробничого навчання та викладачі, їх педагогічний аналіз. Вивчення комплексного методичного забезпечення уроків. Підготовка та проведення елементів уроку. Робота з	Протягом практики	Записи у щоденнику. Педагогічний аналіз двох уроків (додається до звіту, додаток 10)

	науково-методичною та навчальною літературою		
5.	Підготовка методичного забезпечення двох уроків виробничого навчання з обов'язковим використанням активних методів навчання та їх проведення. Робота з науково-методичною та навчальною літературою	Згідно розкладу протягом практики	Методичні розробки уроків (додаються до звіту, додаток 4)
6.	Підготовка методичного забезпечення двох уроків теоретичного з обов'язковим використанням активних методів навчання та їх проведення. Робота з науково-методичною та навчальною літературою	Згідно розкладу протягом практики	Методичні розробки уроків (додаються до звіту, додаток 4)
7.	Проведення профорієнтаційної роботи зі здобувачами освіти закладу П(ПТ)О, діагностичне вивчення особистості здобувача освіти. Участь у виховних заходах закладу П(ПТ)О та їх аналіз	Згідно розкладу протягом практики	Записи у щоденнику. Матеріали вивчення особистості здобувача освіти (додатки 14-17)
8.	Вивчення технології планування виховної роботи класним керівником та майстром виробничого навчання. Підготовка конспекту та проведення одного виховного заходу	Згідно розкладу протягом практики	Записи у щоденнику. Конспект виховного заходу (додається до звіту, додаток 9)
9.	Моніторинг рівня навчальних досягнень здобувачів освіти по завершенню практики: виявлення змін, аналіз причин та перспективи. Узагальнення матеріалів вивчення особистості здобувача освіти	1	Аналітичні матеріали, зразки контрольних завдань
10.	Підготовка матеріалів для звіту, їх узагальнення та оформлення. Отримання характеристики-відгуку за практику	2	Звіт про практику. Характеристика на практиканта та учня (додатки 3, 12)

2. ЗМІСТ ТА ОФОРМЛЕННЯ ЗВІТУ

Для зарахування педагогічної практики та її оцінки здобувачу вищої освіти необхідно протягом двох днів після її завершення надати керівникові звіт про педагогічну практику та комісійно захистити його згідно встановленого графіка.

Звіт про проходження практики повинен повністю відображати програму педагогічної практики, бути переплетеним і включати такі розділи:

Вступ

Загальні відомості про заклад П(ПТ)О, перелік нормативних та директивних документів, якими керується навчальний заклад в організації освітнього процесу.

Організація освітнього процесу

1. Характеристика методичної проблеми навчального закладу, форм і шляхів її розв'язання.

2. Аналітичні матеріали моніторингу рівня навчальних досягнень здобувачів освіти.

3. Кваліфікаційна характеристика та аналіз навчально-плануючої документації, згідно якої здійснюється підготовка здобувачів освіти із визначеної професії.

4. Аналіз навчально-матеріальної бази закладу П(ПТ)О для здійснення виробничого та теоретичного навчання (навчальні кабінети, майстерні, лабораторії, полігони, навчальне господарство).

5. Характеристика навчально-матеріального та методичного забезпечення викладання предмету (навчальний кабінет, обладнання, робочий навчальний план, програма, тематичний план предмету, критерії оцінювання та методичне забезпечення тематичного оцінювання, наочність та інші дидактичні матеріали).

Висновки

Самоаналіз власної педагогічної діяльності та внесення конструктивних пропозицій щодо удосконалення організації й здійснення освітнього процесу та педагогічної практики.

Додатки

1. Щоденник педагогічної практики (Додаток 1).

2. Індивідуальний план із відмітками про його виконання (додаток 2).
3. Характеристики-відгук про педагогічну практику (додаток 3).
4. Педагогічний аналіз двох проведених уроків виробничого навчання і двох проведених уроків теоретичного навчання з оцінкою керівника практики від закладу П(ПТ)О (додатки 5,7,8).
5. Педагогічний аналіз виховного заходу з оцінкою керівника практики ві закладу П(ПТ)О (додаток 10).
6. Методичні розробки проведених уроків (додатки 5,7).
7. Конспект(и) виховного(их) заходу(ів) (додаток 10).
8. Діагностичні матеріали вивчення особистості здобувача освіти та характеристика на нього, завірена класним керівником (додатки 12, 14-17).
9. Діагностичні матеріали вивчення навчальної групи та її характеристика, завірена класним керівником (куратором групи) (додатки 13,14-17).

Примітки:

1. Звіт оформляється на аркушах паперу формату А4 з одного боку.
2. Щоденник та педагогічні аналізи уроків і виховного(их) заходу(ів) не переплітаються, а надаються разом зі звітом.

3. ОФОРМЛЕННЯ ДОКУМЕНТАЦІЇ

3.1. Загальні вимоги

Документація з педагогічної практики (щоденник, індивідуальний план роботи, конспекти навчальних занять, матеріали виховних заходів, психолого-педагогічні характеристики, підсумковий звіт тощо) оформлюється державною мовою відповідно до чинних стандартів ділового та наукового стилю.

Текст друкується на аркушах формату А4 з використанням шрифту Times New Roman, кегль 14, міжрядковий інтервал – 1,5. Поля: ліве – 30 мм, праве – 10 мм, верхнє та нижнє – по 20 мм. Абзацний відступ – 1,25 см. Вирівнювання основного тексту – по ширині. Сторінки нумеруються арабськими цифрами у правому верхньому куті, починаючи з другої сторінки (титульний аркуш до загальної нумерації входить, але номер на ньому не ставиться).

3.2. Титульний аркуш

Титульний аркуш звіту з педагогічної практики оформлюється за зразком, наведеним у додатку, з обов'язковим зазначенням повної назви закладу вищої освіти, кафедри, виду практики, освітнього рівня та спеціальності здобувача, прізвища, ім'я, по батькові студента, курсу, групи, місця проходження практики, прізвищ і посад керівників практики від ЗВО та бази практики, міста й року виконання.

3.3. Оформлення основного тексту

Заголовки структурних частин (РОЗДІЛ, ПІДРОЗДІЛ, ДОДАТОК тощо) розміщуються посередині рядка, друкуються великими літерами без крапки в кінці та відокремлюються від основного тексту одним інтервалом зверху і знизу. У тексті не допускаються виправлення, необґрунтовані скорочення, просторічні та розмовні вирази. Таблиці, схеми, ілюстрації, за потреби, нумеруються та супроводжуються назвою; за них у тексті наводяться посилання.

3.4. Оформлення окремих видів документів

Щоденник практики заповнюється щоденно із зазначенням дати, змісту виконаної роботи та підпису керівника практики (майстра виробничого навчання, викладача, класного керівника тощо). Індивідуальний план роботи,

конспекти занять, матеріали виховних заходів, психолого-педагогічні характеристики оформлюються за рекомендованими у методичних вказівках зразками та подаються у складі підсумкового звіту.

Конкретні зразки оформлення окремих документів (титульний аркуш, щоденник, індивідуальний план, характеристика тощо) подаються в додатках до цих методичних рекомендацій.

4. КРИТЕРІЇ ОЦІНКИ РОБОТИ ЗДОБУВАЧІВ ВИЩОЇ ОСВІТИ-ПРАКТИКАНТІВ

По завершенню педагогічної практики здобувачі вищої освіти надають звітну документацію керівнику практики від кафедри університету для перевірки та наступного захисту. За результатами захисту звіту, якості наданої документації та з врахуванням оцінок, рекомендованих у характеристиці на здобувача вищої освіти за його навчальну і виховну роботу, практика оцінюється за національною шкалою, шкалою навчального закладу та шкалою ECTS, а саме:

«Відмінно» (89-100 балів, A) ставиться за повне і якісне виконання програми практики, якщо здобувач вищої освіти проявив глибокі знання психолого-педагогічної теорії, методики викладання, методів психолого-педагогічних досліджень, педагогічний такт і творчу самостійність при проектуванні і проведенні занять, а уроки були проведені на високому організаційно-методичному рівні із формулюванням і досягненням навчальних, виховних і розвиваючих цілей, застосуванням сучасних методів навчання, виховання й прийомів активізації здобувачів освіти, з урахуванням вікових й індивідуальних особливостей здобувачів освіти.

«Добре» (74-88 балів, BC) ставиться, якщо здобувач вищої освіти успішно виконав програму практики, практично застосував психолого-педагогічної теорії, проявляв ініціативу і самостійність у підборі матеріалу, усі заняття і виховні заходи провів на достатньому науковому і організаційно-методичному рівні, але окремі обрані методи і прийоми виховання, навчання й активізації здобувачів освіти не було достатньо ефективними, мали місце незначні помилки при проектуванні й проведенні занять чи виховних заходів.

«Задовільно» (60-73 бали, DE) ставиться, якщо здобувач вищої освіти виконав програму практики, але в реалізації освітньо-виховних і розвиваючих задач неодноразово допускав помилки, недостатньо ефективно застосовував методи і прийоми виховання, навчання та активізації здобувачів освіти, не завжди міг установити контакт з аудиторією, не враховував вікові та

індивідуальні особливості здобувачів освіти, а при самоаналізі занять і виховних заходів не бачив недоліків та прорахунків.

«Незадовільно» (0 балів, FX) ставиться за невиконання або часткове виконання програми практики та у випадку, коли здобувач вищої освіти при проведенні занять та виховних заходів не досягав освітніх, виховних і розвиваючих цілей, допускав серйозні помилки при викладанні навчального матеріалу, не забезпечувалась дисципліна здобувачів освіти, а практикант некритично ставився до результатів педагогічної діяльності та не удосконалював її.

Здобувачам вищої освіти, яких відсторонили від практики або її оцінили незадовільно (по завершенню практики чи при захисті звіту), а також тим, що не виконали програму практики в повному обсязі, за рішенням ради факультету призначається повторне проходження практики без відриву від навчальних занять у закладі вищої освіти. Здобувачі вищої освіти, які після повторного проходження педагогічної практики одержали оцінку «незадовільно», відраховується з університету.

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Гельжинська Т. Я. Теорія та методика професійного навчання : навчальний посібник. – Львів : Новий Світ – 2000, 2025. – 220 с.
2. Порівняльна педагогіка вищої школи: національний, європейський та глобальний контексти : навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Суми : СумДПУ імені А. С. Макаренка, 2021. – 319 с. – Режим доступу: <https://repository.sspu.edu.ua/handle/123456789/10917>
3. Поясок Т. Б., Беспарточна О. І., Квасник О. В., Шаполова В. В. Загальна психологія : навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Харків : ФОП Бровін О. В., 2023. – 396 с. – Режим доступу: <https://repository.kpi.kharkov.ua/server/api/core/bitstreams/4aa53566-b633-43f8-ac51-542411ccdaf7/content>
4. Прищак М. Д., Залюбівська О. Б. Педагогіка, психологія та методика викладання у вищій школі : навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Вінниця : ВНТУ, 2020. – 160 с. – Режим доступу: <https://files.znu.edu.ua/files/Bibliobooks/Inshi80/0060161.pdf>
5. Професійна педагогіка : метод. реком. для виконання практичних робіт сздобувачами першого (бакалаврського) рівня вищої освіти ОПП «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» спеціальності 015 «Професійна освіта (Аграрне виробництво, переробка сільськогосподарської продукції та харчові технології)» денної форми здобуття вищої освіти / уклад. С. Б. Літвінчук. Миколаїв : МНАУ, 2022. 59 с.
6. Психологія професійної діяльності : підручник [Електронний ресурс] / авт.-упоряд. В. С. Біскуп, А. Н. Гірняк, Г. С. Гірняк та ін. ; за ред. С. К. Шандрука. – Тернопіль : ЗУНУ, 2022. – 255 с. – Режим доступу: <http://dspace.wunu.edu.ua/handle/316497/47921>
7. Федоренко О. І., Тюріна В. О., Гіренко С. П. та ін. Педагогіка вищої школи : навчальний посібник [Електронний ресурс] / за заг. ред. О. І. Федоренко. – Харків : ФОП Бровін О. В., 2020. – 240 с. – Режим доступу: <https://dspace.univd.edu.ua/server/api/core/bitstreams/4e1d91e7-e582-4715-87c4-846d11702b07/content>
8. Філософія освіти : навчальний посібник / за наук. ред. акад. В. П. Андрущенко [та ін.]. – 2-ге вид., переробл. і доповн. – Київ : Твори, 2021. – 320 с.
9. Чернишева Д. О., Почка К. І., Корчова Т. Л., Красильник Ю. С., Руденко М. В. Методика професійної освіти : навчальний посібник [Електронний ресурс]. – Київ : ЦП «Компринт», 2024. – 224 с. – Режим доступу: <https://repository.knuba.edu.ua/server/api/core/bitstreams/2015e551-8c16-4a05-8a2a-c9d328d2ef64/content>
10. Шевчук С. С. Сучасні освітні технології у професійній підготовці кваліфікованих робітників : навчально-методичний посібник. – Біла Церква : БІНПО ДЗВО «УМО» НАПНУ, 2022. – 158 с.

ЩОДЕННИК
ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

Здобувача вищої освіти-практиканта _____

Факультету _____

_____ курсу, групи _____

Педагогічна практика проходить в закладі П(ПТ)О № _____

міста (району) _____

у групі _____

з «__» _____ по «__» _____ 20__ р.

Керівник практики від навчального закладу _____

Керівник практики від МНАУ _____

Директор навчального закладу _____

Заступники директора:

з навчально-виховної роботи _____

з навчально методичної роботи (методист) _____

з навчально-виробничої роботи _____

старший майстер _____

Адреса навчального закладу _____

Телефон _____

(титульна сторінка)

«Затверджую»

_____ (керівник від університету)

_____ (керівник від навчального закладу)

«__» _____ 20__ р.

ІНДИВІДУАЛЬНИЙ ПЛАН ПЕДАГОГІЧНОЇ ПРАКТИКИ

здобувача вищої освіти-практиканта _____ курсу (група _____)

факультету _____

Миколаївського національного аграрного університету

(прізвище, ім'я, по батькові)

Місце проходження практики _____

(назва навчального закладу)

Керівник практики

від навчального закладу _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

Керівник практики від МНАУ _____

(прізвище, ім'я, по батькові)

№	Зміст і вид роботи	Дата виконання	Відмітка про виконання
1	Організаційна, навчально-методична та виховна робота відповідно до програми педагогічної практики		
2	...		
3			
...			
...			

Характеристика-відгук
про педагогічну практику
здобувача вищої освіти-практиканта ____ курсу
факультету _____
Миколаївського національного аграрного університету

(прізвище, ім'я, по батькові)

У характеристиці зазначаються основні професійно-педагогічні якості й властивості здобувача вищої освіти, які він проявив при організації та здійснення освітнього процесу й рівень сформованості умінь:

1. Проектувати й реалізувати навчально-виховні заходи.
2. Створювати сприятливий психологічний клімат на уроці та підтримувати дисципліну.
3. Встановлювати комунікативний контакт із навчальною групою.
4. Індивідуально працювати зі здобувачами освіти.
5. Розв'язувати педагогічні проблеми у нестандартних ситуаціях.
6. Планувати власну педагогічну діяльність, здійснювати самоосвіту.
7. Організувати й проводити науково-пошукову роботу.

У характеристиці необхідно також конкретизувати проведену роботу:

I. Навчальну:

1. Відвідав ____ уроків викладачів, майстрів виробничого навчання та практикантів.
2. Особисто провів ____ уроків, які були оцінені:
«Відмінно» ____, «Добре» ____, «Задовільно» ____, «Незадовільно» ____.
3. Провів позакласних заходів з предмета ____ (назвати їх).
4. Виготовив ____ дидактичних розробок до уроків (яких саме).

II. Виховну:

1. Відвідав _____ виховних заходів, проведених майстром виробничого навчання, класним керівником (куратором) та практикантом.

2. Особисто провів ____ виховних заходів, які були оцінені:

«Відмінно»_____, «Добре»_____, «Задовільно»_____, «Незадовільно»_____.

3. Зустрівся з батьками _____ здобувачів освіти.

4. Допомагав майстру виробничого навчання та класному керівникові (куратору) у здійсненні виховної роботи (що саме).

Висновки щодо якості проведеної навчально-виховної роботи та рекомендовані оцінки за:

навчальну роботу_____

виховну роботу_____

Керівник навчального закладу_____ (підпис)

Керівник практики_____ (підпис)

Класний керівник_____ (підпис)

Схема плану уроку виробничого навчання

Тема програми _____

Тема уроку _____

Мета уроку:

а) навчальна – професійні ЗУН, які формуються, закріплюються і розвиваються на уроці;

б) розвиваюча – операції і прийоми розумової діяльності здобувачів освіти, які розвиваються на уроці;

в) виховна – якості особистості здобувача освіти, які формуються на уроці.

Тип уроку _____ Вид уроку _____

Дидактичне забезпечення (засоби здійснення процесу навчання)

Матеріально-технічне забезпечення (засоби, за допомогою яких усі здобувача освіти здійснюють практичну діяльність) _____

Міжпредметні зв'язки _____

Перелік практичних завдань _____

Список основної й додаткової літератури _____

Методична мета (вказується тільки при проведенні відкритих уроків).

Хід уроку**I. Організаційна частина (≈5 хв):**

- перевірка наявності здобувачів освіти;
- перевірка готовності здобувачів освіти до уроку;
- допуск із техніки безпеки.

II. Вступний інструктаж (≈ 40 хв)**1. Актуалізація знань:**

- повідомлення теми програми й уроку;
- цільова установка проведення уроку;
- перевірка опорних ЗУН здобувачів освіти, необхідних їм для подальшої роботи на уроці;
- аналіз і доповнення відповідей здобувачів освіти, підведення підсумків.

2. Вивчення нового матеріалу:

- повідомлення нової навчальної інформації;
- показ нових прийомів трудової діяльності;
- пояснення характеру й послідовності роботи здобувачів освіти на уроці;
- повідомлення про передовий досвід за темою уроку;
- опитування здобувачів освіти і пробне виконання ними нових прийомів, показаних майстром;
- відповідь майстра на питання здобувачів освіти;
- підведення підсумків вступного інструктажу.

III. Поточний інструктаж (≈270 хв):

- повідомлення завдань для самостійної роботи здобувачів освіти та пояснення порядку їх виконання;
- розподіл здобувачів освіти за робочими місцями;
- повідомлення про критерії оцінювання виконаних робіт;
- прибирання робочих місць.

IV. Заключний інструктаж (≈30 хв):

- аналіз діяльності здобувачів освіти у процесі всього уроку;
- оцінка роботи здобувачів освіти, її об'єктивне обґрунтування;
- аналіз причин помилок здобувачів освіти та засобів їх усунення;
- повідомлення та обґрунтування оцінок;
- повідомлення домашнього завдання.

Аналіз уроку виробничого навчання

Заклад П(ПТ)О №____, група ____ чол.____

присутніх на уроці _____ чол. _____

Фах _____

Курс _____

Урок проводить _____

Дата _____

Мета відвідування уроку _____

Тема № _____

Мета уроку: _____

Матеріальна та методична база уроку

1. Наявність навчально-наочних приладів, їх кількість та відповідність матеріалу, який вивчається.
2. Якість матеріально-технічної та дидактичної бази уроку (матеріали, інструменти, технічна документація).
3. Чи відповідають робочі місця здобувачів освіти, майстра вимогам програми (окремі зауваження).

Характеристика уроку

1. Наявність плану уроку та конспекту вступного інструктажу.
2. Правильність визначення теми та мети уроку (які відхилення у визначенні теми та мети уроку).
3. Чи використані методичні прийоми стимулювання позитивного ставлення здобувачів освіти до теми уроку?
4. Методи опитування здобувачів освіти із матеріалу спецпредметів та попередніх уроків виробничого навчання, відповідність опитування меті уроку.
5. Форми навчання при проведенні вступного інструктажу, доцільність їх вибору.
6. Методи ведення вступного інструктажу, їх ефективність.
7. Методи показу (суміщений, роздільний спосіб показу, обґрунтованість вибору прийомів, що їх використовували).

8. Правильність використання наочних приладів.
9. Загальна технічна грамотність мовлення майстра, логічність та доступність пояснення.
10. Яким чином майстер стимулює активність здобувачів освіти на вступному інструктажі?
11. Чи відображені на інструктажі новинки техніки та технології? Чи показані передові прийоми?
12. Рівень професіоналізму майстра.
13. Методи закріплення матеріалу, їх обґрунтованість.
14. Активність здобувачів освіти у самостійній роботі та у виконанні вправ.
15. Форми навчання при виконання здобувачів освіти вправ на самостійних роботах, їх доцільність.
16. Чи було видане денне завдання здобувачів освіти та норми часу (при виконанні комплексних робіт)?
17. Якість роботи здобувачів освіти, самостійність та усвідомлення їх дій.
18. Показники роботи кожного здобувача освіти та всієї групи.
19. Зміст цільових обходів, їх відповідність меті уроку та рівню підготовленості здобувачів освіти.
20. Форми та методи роботи майстра в період поточного інструктажу, їх особливість.
21. Організація робочих місць здобувачів освіти та дотримання правил техніки безпеки.
22. Наявність креслень та вміння здобувачів освіти читати їх; використання технічної документації.
23. Уміння користуватися інструментом.
24. Методи приймання та оцінки робіт здобувачів освіти, їх ефективність.
25. Відношення здобувачів освіти до уроку, уважність, активність, дисципліна.
26. Правильність відповідей здобувачів освіти.

27. Методи проведення заключного інструктажу, їх відповідність реальному ходу уроку.

28. Склад зауважень заключного інструктажу, його педагогічна значимість.

29. Повідомлення здобувачів освіти домашнього завдання та вказівок по його виконанню.

30. Прибирання робочих місць здобувачів освіти, майстерні, якості прибирання.

Загальні висновки

1. Якою мірою реалізована мета уроку?

2. Що на уроці було цінного? Що заслуговує запровадження у педагогічному колективі?

3. Які недоліки уроку? У чому їх причина?

Вимоги до аналізу та обговорення відкритого уроку

1. Цілеспрямованість обговорення.

2. Науковість аналізу.

3. Принциповість, яка поєднується із доброзичливістю.

4. Аналіз уроку необхідно поєднувати із висновками та практичними рекомендаціями.

5. Підсумки обговорення відкритого уроку підводить кваліфікований фахівець.

Схема плану уроку теоретичного навчання

Тема програми _____

Тема уроку _____

Мета уроку:

а) навчальна – які професійні ЗУН формуються, закріплюються й розвиваються на уроці;

б) розвиваюча – які операції й прийоми розумової діяльності розвиваються в здобувачів освіти на уроці;

в) виховна – які якості особистості здобувачів освіти формуються на уроці.

Тип уроку _____ Вид уроку _____

Дидактичне забезпечення _____;

Матеріально-технічне забезпечення _____

Міжпредметні зв'язки _____

Методична мета (вказується тільки при проведенні відкритих уроків)

Література _____

Хід уроку

1. Організаційна частина:

- перевірка наявності здобувачів освіти; перевірка готовності здобувачів освіти до уроку.

2. Актуалізація знань:

- повідомлення теми програми уроку;
- цільова установка уроку;
- перевірка організації робочих місць та правил дотримання здобувачами освіти ТБ (при виконанні лабораторних або практичних завдань);
- перевірка опорних ЗУН здобувачів освіти, необхідних для проведення наступних структурних елементів уроку; пояснення характеру й послідовності роботи здобувачів освіти на уроці.

3. Формування нових знань:

- повідомлення нової навчальної інформації;

- показ нових прийомів розумової й практичної діяльності;
- повідомлення про передовий досвід за темою уроку;
- опитування здобувачів освіти з метою перевірки засвоєння ними нової інформації;
- пробне виконання учнями нових прийомів, продемонстрованих на уроці викладачем;
- відповідь викладача на запитання здобувачів освіти.

4. Закріплення нового матеріалу:

- повідомлення завдань для самостійної роботи;
- пояснення послідовності їх виконання;
- перевірка правильності виконання здобувачами освіти вправ;
- перевірка ЗУН здобувачів освіти із використанням ТЗН;
- надання допомоги здобувачам освіти.

5. Підведення підсумків:

- аналіз діяльності здобувачів освіти протягом уроку;
- аналіз причин помилок, зроблених здобувачами освіти на уроці та засобів їх усунення;
- повідомлення та обґрунтування оцінок.

6. Повідомлення домашнього завдання та інструктування щодо його виконання.

Аналіз уроку теоретичного навчання

Засобом, який дозволяє робити висновки про якість і ефективність уроку є педагогічний аналіз. Важлива умова ефективності аналізу – його комплексний підхід, який полягає в об'єднанні оцінювання організації та методики проведення уроку з урахуванням оцінки якості ЗУН, набутих здобувачами освіти на занятті. Тому при педагогічному аналізі уроку необхідно поєднувати ці два аспекти – методичний і результативний.

Розрізняють:

- загальний аналіз, який відображає результативність уроку (виконання плану уроку, досягнення методичної мети, раціональне використання навчального часу, методика і форма проведення структурних елементів уроку) та визначає педагогічні новації або недоліки уроку та причини їх виникнення;

- спеціальний аналіз, який охоплює аналіз окремих структурних елементів уроку: методику активізації здобувачів освіти; методику викладання й закріплення нової навчальної інформації; методику усного, письмового, практичного контролю ЗУН здобувачів освіти; методику проведення підсумкового аналізу уроку та інші.

У спеціальному аналізі важливо зазначити все те, що може бути рекомендовано для подальшого використання викладачем у педагогічній діяльності.

Загальна схема аналізу уроку

1. Забезпечення уроку:

- наявність плану уроку;
- наявність дидактичного забезпечення та його відповідність темі та меті уроку;
- організація робочих місць здобувачів освіти та відповідність їх правилам техніки безпеки.

2. Характеристика ходу уроку:

- правильність визначення та формулювання мети і задач уроку; форми організації здобувачів освіти і методи проведення кожного структурного елементу уроку, доцільність їх вибори;
- правильність і раціональність використання дидактичного та матеріально-технічного забезпечення;
- логічність, доступність і посиленість пояснення й закріплення нового навчального матеріалу;
- повідомлення про новинки техніки, передові технології, виробничий досвід за темою уроку;
- рівень активності здобувачів освіти протягом уроку, самостійність і усвідомленість їх дій;
- відповідність практичних завдань для самостійної роботи здобувачів освіти на уроці і домашнього завдання темі і меті уроку; методика організації контролю ЗУН здобувачів освіти, її ефективність: зміст зауважень викладача, їх педагогічна значущість.

3. Загальні висновки:

- правильність вибору типу й виду уроку; реалізація цілей уроку;
- що нового було на уроці та заслуговує на впровадження у педагогічну практику;
- недоліки уроку, їх причини; рекомендації викладачу.

Схема конспекту виховного заходу

1. Тема виховного заходу, її обґрунтування.
2. Виховні та освітньо-розвиваючі цілі.
3. Обладнання (наочність, ТЗН).
4. Організація підготовки.
5. План заходу та зміст кожного пункту плану (сценарій).
6. Методика проведення.
7. Література, яка використовується для підготовки заходу.

Схема аналізу і самоаналізу виховного заходу

1. Дата, група, час проведення, форма заходу.
2. Тема, мета, кількість присутніх.
3. Хід заходу (структурні частини, позитивні моменти та недоліки).
4. Аналіз (самоаналіз) заходу:
 - 4.1. Відповідальність змісту й мети заходу віковим особливостям і виховним завданням колективу.
 - 4.2. Характеристика підготовчої роботи, роль активу, ініціатива, участь кожного здобувача освіти.
 - 4.3. Оцінка змісту та методичних прийомів, які застосовувались при проведенні виховного заходу.
 - 4.4. Характеристика аудиторії, рівень організованості, емоційність, активність присутніх.
 - 4.5. Педагогічний такт, організаторські здібності та вміння здобувача вищої освіти, який проводив захід.
5. Загальні висновки (досягнення мети заходу, рекомендації, які заслуговують узагальнення і поширення).

Рекомендовані форми та теми виховних заходів

Форми:

1. Етична бесіда
2. Диспут
3. Читацька конференція
4. Дискусія
5. Вечір поезії
6. Зустріч із видатною людиною
7. Музичний калейдоскоп
8. Науковий альманах
9. Вернісаж миколаївських митців
10. Галерея українського мистецтва
11. КВК
12. Брейн-ринг
13. Ток-шоу
14. Прес конференція

Орієнтовна тематика виховних заходів

1. Як розуміти громадську активність у сучасних умовах?
2. Я і час
3. Краса праці – у чому вона?
4. Діалог епох
5. Найновіші відкриття у науці
6. На порядку денному – твій власний характер
7. У гідних справах – краса людини
8. Мій улюблений митець
9. Досягнення вітчизняного й світового спорту
- 10 Спорт і мораль
11. Ліниві завжди бувають посередніми людьми

**Орієнтовна структура та зміст психолого-педагогічної
характеристики здобувача освіти**

Характеристика

здобувача освіти _____

групи _____ закладу П(ПТ)О

міста _____ за _____ навчальний рік

I. Загальні відомості про здобувача освіти

1. Відомості про батьків (де працюють, освіта)
2. Соціально-побутові та житлові умови родини.
 - 2.1. Режим життя та організація вільного часу здобувача освіти.
 - 2.2. Взаємовідносини у сім'ї та їх вплив на здобувача освіти.
 - 2.3. Участь здобувача освіти у трудовому житті сім'ї.
 - 2.4. Друзі та знайомі здобувача освіти за місцем проживання та їх вплив на нього (у чому це проявляється).
3. Стан здоров'я здобувача освіти (Чи має він хвороби, що заважають нормальному розвитку. Стан здоров'я здобувача освіти на даний момент (за висновками лікаря закладу П(ПТ)О))

II. Загальний рівень розвитку й дисципліна

Загальний розвиток здобувача освіти. Культура мовлення: володіння усним і писемним мовленням, багатством словника. Начитаність. Регулярність і систематичність читання. Які газети й журнали читає? Які літературні твори прочитані. Чи відвідує здобувач освіти музеї, театри, кінотеатри, стадіони?

1. Ставлення здобувача освіти до занять у закладі П(ПТ)О. Регулярність відвідування занять. Чи уважний на заняттях? Систематичність виконання домашніх завдань. Чи вміє самостійно організовувати власну навчальну роботу? Систематичність відпрацювання пропущених занять.

2. Успішність здобувача освіти. З яких предметів навчання дається легко, з яких - важко і чому? Чи може здобувач освіти навчатися краще і що для цього потрібно?

3. Інтереси і нахили здобувача освіти. Навчальні інтереси. Спеціальні інтереси в галузі літератури, мистецтва, науки, техніки, спорту, занять ремеслами.

4. Характер, глибина, стійкість інтересів. Чи відвідує він гуртки, факультативи, клуби по інтересам? Чи пов'язані вони з майбутньою професією?

5. Рівень дисциплінованості здобувача освіти. Чи має він навички культурної поведінки та гігієни? Які з негативних рис є у поведінці здобувача освіти?

III. Громадська робота

Участь у громадській роботі групи і закладі П(ПТ)О. Чи цікавиться здобувач освіти життям групи й активність участі у громадській роботі? Що саме він робить і як виконує доручення?

1. Характер виконання громадської роботи: старанність, завершення справ, уміння залучати до роботи інших здобувачів освіти, наявність організаторських здібностей.

2. Місце здобувача освіти у колективі. Чи пов'язаний він з колективом, чи відокремлений від нього? Ставлення групи до здобувача освіти. Чи має він авторитет у групі? Якою є його репутація і які причини цього?

IV. Основні риси особистості здобувача освіти

1. Суспільна свідомість здобувача освіти. Його світогляд, основна спрямованість ідеалів і прагнень. Мотиви навчальної та громадської роботи.

2. Моральні якості здобувача освіти. Почуття любові до Батьківщини, інтерес до державних подій. Готовність надати допомогу навчальному закладу й державі. Почуття колективізму, обов'язку й відповідальності, чесності, принциповості й скромності. Ставлення до батьків, членів сім'ї, вчителів, товаришів. Чи проявляє здобувач освіти чуйність і увагу до товаришів, прагнення допомогти. Яким є ставлення до молоді та дорослих людей інших національностей?

3. Вольові риси характеру: цілеспрямованість, активність, рішучість, сміливість, самостійність, ініціативність. Організованість: витримка, самоконтроль, упевненість у собі, дисциплінованість. Стійкість, наполегливість, ентузіазм, мужність. Чи проявляються в здобувача освіти пасивність, неорганізованість, слабовольність, байдужість до всього.

4. Особливості темпераменту здобувача освіти, урівноваженість та швидкість протікання нервових процесів; швидко чи повільно реагує на питання, розмовляє, працює. Які процеси переважають: збудження чи гальмування? Чи легко здобувач освіти переходить від однієї справи до іншої.

5. Якими є особливості уваги і пізнавальних психічних процесів: мовлення, сприйняття, мислення, пам'яті.

6. Особливості емоційної сфери.

Висновки:

1. На які сторони особистості необхідно звернути увагу:

- у виховній роботі;
- у навчанні;
- у загальному розвитку;
- у моральних, вольових якостях.

2. Що необхідно враховувати при індивідуальному підході до здобувача освіти?

- у вимогах;
- у ставленні до цього (у колективі та віч-на-віч)?

3. Які профілактичні заходи необхідно вживати у сім'ї та навчальному закладі?

Підписи:

Здобувач вищої освіти-практикант _____

Класний керівник _____

Орієнтовна схема психолого-педагогічної характеристики учнівського колективу (студентської групи)

1. Характеристика навчального закладу як колективу.

Рівень вихованості, дисциплінованості, успішності учнівського (студентського) колективу. Зв'язок навчального закладу й громадськості. Вплив колективу закладу та його керівника на учнівського (студентського) колективу.

2. Офіційна структура учнівського (студентського) колективу.

Офіційна структура колективу, її актив. Коротка характеристика старости профорга, здобувачів освіти, які користуються симпатіями колективу. Ступінь їх впливу на життя групи і кожного здобувача освіти, коло спільних інтересів. Традиції колективу групи.

3. Загальна характеристика організації навчальної діяльності колективу групи. Співвідношення кількості здобувачів освіти за їх ставленням до навчальної роботи. Число вихованців, які навчаються з інтересом, багато читають, активно працюють на заняттях, допомагають товаришам у навчанні. Здобувачі освіти, що навчаються заради оцінок і байдужі до успішності інших членів групи. Старанні здобувачі освіти з незначними успіхами у навчанні. Байдужі та пасивні здобувачі освіти.

4. Стан дисципліни у групі, прийняті у колективі норми поведінки; навички й звички суспільної поведінки.

5. Суспільно значущі цілі колективу групи. Яким чином регулюється громадська думка й поведінка кожного здобувача освіти. Скільки здобувачів освіти беруть активну участь у суспільній роботі, хто робить це без ентузіазму і чому?

6. Трудові справи колективу групи. Суспільно-корисна робота. Трудова вихованість. Стан і розвиток професійних інтересів.

7. Якісні та кількісні характеристики міжособистісних стосунків. Психологія стосунків здобувачів освіти у мікроколективі.

8. Характеристика окремих здобувачів освіти як членів колективу групи. Аналіз престижу і соціальних ролей здобувачів освіти (активність у громадській

роботі, спортсмен, учасник художньої самодіяльності та ін.). Аналіз конкретних фактів поведінки здобувачів освіти, а також впливу окремих здобувачів освіти на колектив групи.

9. Вікові та психологічні особливості колективу групи. Специфічні риси даного колективу, виділені на основі аналізу й узагальнення матеріалів вивчення колективу.

Висновки. Стадія розвитку колективу. Неформальна структура колективу, основа об'єднання членів неформальних груп, характер стосунків їхніх лідерів. Психологічний клімат у колективі. Рекомендації щодо подальшої роботи по формуванню колективу:

1. На які аспекти необхідно звернути увагу у подальшому:

- у виховній роботі;
- у навчально-пізнавальній діяльності;
- у моральних та вольових якостях членів колективу.

2. Які профілактичні заходи необхідно вживати класному керівникові та у навчальному закладі.

Підписи:

Здобувач вищої освіти-практикант _____

Класний керівник _____

НАВЧАЛЬНЕ ВИДАННЯ

ПЕДАГОГІЧНА ПРАКТИКА

Методичні рекомендації

Укладачі: **Горбунова** Каріне Маркарівна

Комісарова Людмила Олексіївна

Улітіна Катерина Анатоліївна

Формат 60x84 1/16. Ум.друк.арк. 2.31

Тираж 10 прим. Зам.№

Надруковано у видавничому відділі
Миколаївського національного аграрного університету
54020, м. Миколаїв, вул. Георгія Гонгадзе, 9

Свідоцтво суб'єкта видавничої справи ДК №4490 від 20.02.2013р.